

12. VERZA, E. *Psihopedagogie specială*. Manual de clasa a XIII-a Școli normale. București. Didactică și Pedagogică. R. A. 1996. 136 p. ISBN 973-4141-6.
13. VERZA, FL., E. *Introducere în Psihopedagogia specială și în asistență socială*. Editura Fundației Humanitas. 2002. 315 p. ISBN 973-85164-3-9.
14. VRĂȘMAȘ, E. *Învățarea scrisului*. București. Arlequin. 2011. 216 p. ISBN 973-606-92778-3-6.

CONSILIEREA PSIHOPEDAGOGICĂ A PARINȚELOR CARE EDUCĂ COPIII CU TULBURAREA DIN SPECTRU AUTIST ÎN CONDIȚIILE DE PANDEMIE

PSYCHOPEDAGOGICAL COUNSELING OF PARENTS EDUCATING CHILDREN WITH AUTISTIC SPECTRUM DISORDER IN PANDEMIC CONDITIONS

Victoria Maximciuc, dr., conf.univ.,

UPS „Ion Creangă” din Chișinău,

Nadejda Corcevoi, învățător clasele primare,

Liceul Teoretic cu Profil Tehnologic pentru copiii cu vederea slabă

Victoria Maximciuc, associate professor, PhD,

„Ion Creangă” SPU, Chisinau

<https://orcid.org/0000-0001-7331-9133>

Nadejda Corcevoi, primary school teacher,

Lice Theoretically with a Technological Profile for visually impaired children

<https://orcid.org/0000-0002-9344-5222>

CZU: 376.3:616-36.21

Abstract

In this article is described the problem need for psycho-pedagogical assistance in the distance education of children with autism spectrum disorder. The whole problem consists in the almost total lack of sources in the field, that is: the problem of parental counseling (organization and contents), the organization of distance learning; application of distance learning methods, specially adapted educational platforms. The article analyzes the negative and positive characteristics of distance learning. Training methods are proposed that can be applied to children in distance learning conditions.

Key-words: autism spectrum disorder; distance learning; psycho-pedagogical assistance; education methods; psycho-pedagogical consultancy; motivation; pandemia; structuring, visualization.

Situația creată de pandemie COVID-19 din martie anului 2020 a influențat nefast a supra tuturor domeniilor de activitate [7]. În prezent crește necesitatea de consilierea psihologică a diferitor grupuri de populație, inclusiv și a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) [2, p. 1]. Acest fapt se explică prin lipsa accesibilității serviciilor de sprijin în situația creată. Este bucurător faptul că treptat se dezvoltă realizarea asistenței psihopedagogice pentru copiii cu CES și familiile acestora la distanță. Putem menționa că în Republica Moldova s-a pus bun accent pe instruirea cadrelor didactice privind aplicarea diferitor platforme în procesul educațional, în condițiile de pandemie dar, aceasta mai mult se referă la copiii cu dezvoltarea tipică însă și mai puțin pentru sprijinul copiilor cu CES. Implementarea serviciilor la distanță pe plan internațional se realizează foarte intens, drept exemplu în Italia serviciile de asistență psihologică și psihiatrie (mental health services) lucrează la distanță, 90% din cazuri sunt realizate online [3, p.1]. Conform informațiilor a ONU „Impactul COVID-19 asupra copiilor” copii cu CES sunt incluși în grupul de risc de

traumatizare psihologică secundară [5, p. 3]. Dar totuși trebuie să menționăm că în ultimii 20 de ani în literatură de specialitate abordarea problemei de asistență psihopedagogică a copiilor cu TSA (tulburarea din spectru autist) la distanță practic nu este nimic. Problema instruirii la distanță a copiilor cu TSA este pusă pe plan internațional.

În urma realizării intervențiilor psihopedagogice la copii cu TSA au fost menționate din practică anumite dificultăți de lucru: comunicare verbală deficitară, interacțiune socială afectată și comportament stereotip. Mijloacele educaționale la distanță nu sunt populare și folosite la această categorie de copii din cauza: lipsei de contact fizic cu elevul, sunt mari dificultăți în stabilirea unui echilibru dintre profesor elev, dificultăți în obținerea, monitorizarea și menținerea unor performanțe, această formă de educație nu este potrivită pentru toți copiii îndeosebi pentru cei cu dizabilitate severă (limbaj deficitar, comportamentul instabil-stereotip, lipsa abilităților de comunicare).

Profesor И.А. Костин [11, p. 2] menționează despre o vulnerabilitate a copiilor cu TSA în condițiile de pandemie și anume:

- schimbări neprevăzute care deseori sunt percepute de către aceasta categorie ca un stres foarte mare;
- majoritatea elevilor cu TSA au însușit regulile și particularitățile de viață la școală pot percepe stoparea lecțiilor ca ceva ce i-ar dezechilibra emoțional și psihologic;
- pentru alții apare o problemă majoră - menținerea activității sau restabilirea după finalizarea instruirii la distanță.

La fel autorul atenționează cu ce se poate de venit în ajutorul aceste categorii de copii în pandemie menționând următoarele: menținerea unei stări emoționale pozitive a celor apropiați și din jur; structurarea (aplicarea orarului vizual), ritmicitatea, respectarea realizării rutinelor de la școală; succesiunea diferitor tipuri de activități în timpul zilei (activitatea de învățare, ludică, casnică) care poate fi realizată împreună cu părinții sau independent; aplicarea dozată a internetului: ore video, materialelor de lucru.

Pentru realizarea și organizarea activităților la domiciliu în timp de pandemie e necesar de pus accentul pe: organizarea locului de muncă a copilului; dacă copilul primește o sarcină ea este discutată și plasată în orarul individual al copilului; ajutorul celor din jur trebuie să fie dozat corect și cu conținut, rezultate obținute trebuie consolidate iar stăruințele depuse de copil în timpul realizării sarcinilor trebuie evidențiate. La nivelul copilului e necesar de elaborat materiale simple și explicite cum trebuie de protejat de infecție; de elaborat o istorioară socială despre COVID-19; starea de anxietate trebuie de orientat într-o activitate practică (de prelucrat mânerile la ușa de intrare, de avut grijă de vecinii în etate). Un rol important este păstrarea relațiilor sociale: organizarea relaționării cu rude și cu prieteni prin surse de socializare, înainte de a începe întâlnirea on - line de planificat tema discuției (de scris un plan), cu ce impresii se poate de împărtășit.

Cercetătorul rus atenționează că izolarea în condițiile de pandemie poate avea și rezultate benefice printre care poate fi: însușirea unor deprinderi de autodeservire; însușirea deprinderilor de comunicare (de exemplu convorbirea la telefon); realizarea unei activități comune; organizarea timpului liber: jocuri cu anumite reguli; citirea literaturii artistice și diverse discuții în baza celor citite; vizionarea desenelor animate, vizualizarea pozelor de familie și alcatuirea unor povestioare.

Problemă asistenței psihopedagogice în condițiile de pandemie o putem analiza din mai multe poziții:

- ❖ consilierea psihologică a părinților;
- ❖ organizarea regimului de instruire în condițiile casnice;

Realizarea procesului educational a căzut pe umerii părinților, care putem spune că dintre ei sunt o parte foarte mică care au o idee despre cum se întâmplă acest lucru. Din cauza aceasta părinții au nevoie de consiliere psihopedagogică. Activitatea de consiliere la distanță este descrisă de către mai mulți autori [6, p. 272] în forma individuală și de grup, dar totuși pentru desfășurarea acestei consilieri este nevoie de un specialist competent care are experiență de lucru cu așa copii și realizează această consiliere conform unui algoritm. Organizarea consilierii poate fi realizată pe telefon, WhatsApp, Viber, Skype, Zoom, platforme online, poșta electronică și după durată poate fi: unică, de scurtă durată și asistență de lungă durată. Trebuie să menționăm că în contextul activităților cu copiii cu TSA în surse bibliografice naționale și internaționale lipsește descrierea algoritmilor de desfășurare a consultațiilor la distanță. În sursele rusești există numai organizarea consultării la distanță la nivelul intervenției timpurii, descrierea aplicării instrumentelor necesare și trecerea treptată de la asistență fizică la cea la distanță [15, p. 6]. În organizarea orelor de consiliere trebuie luate în considerare aspectele etice cât și probleme care pot fi: legate de copil, terapeut și societate.

În literatura de specialitate sunt menționate și efectele benefice în urma realizării consilierii psihologice la distanță, cu scopul diminuării problemelor afective și depresive, însă evaluarea eficacității consilierii la distanță cu copiii cu TSA sunt foarte limitate: evaluarea rezultatelor intervenției psihopedagogice la distanță [2, p. 1114], instruirea părinților intervențiilor psihopedagogice pentru categoria aceasta de copii [6, p.582].

În literatura de specialitate autorii С.Н Панцырь Е.Ф., С.Н, Шведовский [15, p.17] pentru organizarea consilierii la distanță trebuie de avut în vedere următoarele condiții:

- competențe profesionale a specialistului;
- particularitățile mediului familial (implicarea familiei);
- prezența unor caracteristici măsurabile pentru evaluarea eficacității consilierii;
- particularitățile relaționării of - line până la pandemie.

O metodă interesantă și interactivă poate fi crearea abecedarului personal [13, p. 51]. Dezvoltarea semnificației necesită folosirea unui material important personal; organizarea condițiilor de instruire care vor permite copilului să conștientizeze fiecare sarcină, fiecare acțiune și în final să înțeleagă fiecare deprindere însușită. Este importantă legătura maximală a instruirii cu experiența personală a copilului, legătura lui cu familia și cu cei apropiați. Elaborarea „abecedarului personal” presupune studierea consecventă orientată spre însușirea conștientă. Instruirea pentru așa tip copii se începe cu litera “E”, și nu cu „A”. De obicei, copilul cu TSA vorbește despre sine la persoana a treia. Copilul mai bine conștientizează obiectele, relațiile, evinamentele care au fost importante în viața lui. Prezentăm activitatea cu abecedarul: luăm o foaie A4, în pătratul superior din stânga este o fereastră pentru literă, în partea dreaptă trei linii pentru a scrie cu litere de tipar. În partea inferioară trei ferestre pentru imagini și inscripțiile deasupra obiectelor, obligator litera trebuie să fie de tipar în acest abecedar. După studierea literei „E” trecem la literele din prenumele copilului, apoi literele “M” și “A” cu poza mamei din album, apoi “T” – tata. Explicăm că litera preferată poate fi la

începutul, la mijlocul și la sfârșitul cuvântului. Acasă, copilul, împreună cu părinții, pregătește acest tabel pe foaie. Pe fiecare pagină este o literă aparte. Maturul scrie litera mare în fereastră, apoi pe prima linie, alături face conturul literei și copilul trebuie să urmeze traseul cu creionul colorat, apoi pe a doua linie trebuie să unească punctele, iar pe a treia linie să scrie independent, sau se pot folosi trafaretele literelor și copilul memorează imaginea. De obicei, o parte din sarcină se realizează în clasă, iar cealaltă acasă. După aceasta maturul numește trei cuvinte unde această literă se întâlnește la început, la mijloc și la sfârșitul cuvântului. Apoi împreună cu copilul, se desenează contururile obiectelor și copilul le colorează acasă. Important e ca copilul să facă legătura dintre acest obiect și propria experiență: la cuvântul „măr” el desenează tot aceeași farfurie ca acasă unde sunt merele etc. Scrierea cuvintelor se bazează pe explicarea vizuală și apariția interesului către limbajul scris. Consecvența activităților cu abecedarul are următoarele etape: 1) studierea literei noi, litera este scrisă de către matur sau de matur împreună cu mâna copilului; 2) desenarea obiectelor la denumirea cărora este această literă; 3) înscrierea denumirii obiectelor. Pentru fiecare literă se preconizează 1-2 lecții.

И.А. Костин [12, p. 104] și О.С. Никольская [14, p. 1] propun studierea comună a literaturii artistice și filmelor cu copiii cu TSA în pandemie. Autorul dă următoarele recomandări: activitatea trebuie să fie realizată în mod lent, cu recapitularea materiei de la lecția anterioară. Textele ce au fost studiate de către copil ca să nu se uite trebuie reamintite lui în diferite contexte. Este important de legat evinamentele din text sau film cu experiența copilului cu TSA, pentru aceasta pot fi aplicate următoarele întrebări: „Cu cine seamănă acest erou din prietenii tăi?” „Ai avut ocazia să fii tot în aceeași situație?” „Cum tu procedai în așa situație?” „A - i putea tu să prietenești cu acest erou?” Din cauza dificultăților cu care se confruntă copiii cu TSA este necesar de înregistrat informația despre personajele studiate. Se recomandă aplicarea literaturii artistice conform vârstei cronologice a copilului. Pentru adolescenți sau persoane tinere cu intelect mai păstrat sunt actuale amintiri despre școală. Pentru înțelegerea mai bună și memorarea textului este binevenită vizionarea filmului, desenului animat sau studierea textului după vizionarea desenului animat.

În realizarea temelor pe acasă în literatura de specialitate este descrisă metodologia acestei activități [8, p. 33; 9, p. 41]. Motivarea copilului: *formarea unei dispoziții pozitive* – aplicarea ludo- și a meloterapiei. *Formarea exemplului pentru imitare*: exemplu pentru imitare pot fi și alți membri ai familiei. Se creează o situație de joc „la școală”, unde în afară de copil participă și alți membri ai familiei în rol de elevi. Partenerii de joc au aceleași rechizite școlare, stau unul lângă altul. Cu timpul poate fi realizat jocul – copilul – în rolul profesorului. *Formarea spațiului educațional*, care presupune mobila special adaptată, iluminarea, structurarea spațiului și timpului. Important ca toate manualele și caietele la o disciplină anumită să fie învelite în aceleași învelitori. Copilul trebuie singur să se orienteze în agendă la care disciplină are de realizat teme pentru acasă. Pentru a ușura activitatea și ușurarea temelor există scheme sau tabele. În continuare prezentăm exemplul:

1. Ce mi s-a dat astăzi la școală?
2. Deschid agenda.
3. Caut data.
4. Îmi aduc aminte ce lecții am avut astăzi.
5. Prima lecție –

6. Mi s-a dat tema pentru acasă –

În acest mod logic și la următoarele lecții. Aceste scheme sunt necesare pentru formarea acțiunilor de învățare de bază: pregătirea rechizitelor și materialelor pentru școală, căutarea paginii necesare sau a sarcinii necesare.

În timpul realizării temelor pe acasă trebuie de ținut cont de [9, p. 41]:

1. Crearea atmosferei favorabile de lucru. În timpul realizării temelor pentru acasă trebuie de ținut cont de particularitățile perceperii copilului (este hipo- sau hipersensibil), precum fundalul sonor – folosirea căștilor cu evitarea sunetelor sau aplicarea căștilor cu muzica preferată. La fel și aromaterapia. În timpul realizării temelor pentru acasă copilul trebuie să se liniștească, sau invers să se concentreze cu ajutorul stimulării proprioceptive și a celei tactile. Pentru aceasta se folosește fotoliul cu rotație, suport pentru picioare. Este necesar de atras atenția și asupra confortului care este creat la atingerea rechizitelor de birou.

2. Planificarea timpului. De la început, pentru realizarea sarcinii este nevoie de a fi împărțită pe etape, cu pauze între etape. Deseori, pentru măsurarea timpului se aplică ceasul de nisip. Pauzele trebuie să fie vesele - dinamice. În continuare ele pot fi aplicate ca recompensă în realizarea temelor pentru acasă.

3. Valorificarea independenței. Pentru dezvoltarea independenței este necesar aplicarea tuturor tipurilor de sprijin: scheme, tabele, poze. Copilul trebuie să fie învățat să aplice tot felul de sprijin. Când copilul a însușit aplicarea acestui sprijin, pe parcurs el nu trebuie să fie luat în seamă. Pentru aceasta este necesar de respectat trei reguli:

1. Când copilul realizează sarcina independent, maturul tace, nu comunică cu gesturi, se află în afară câmpului vizual. De exemplu, copilul trebuie să copie un text și să găsească vocalele. Cu prima parte copilul se isprăvește, pentru a doua parte a sarcinii se folosește vizualizarea cu aplicarea tabelului, unde vocalele sunt subliniate.

2. Evitarea insuccesului.

3. Recompensa acțiunilor independente.

4. Repartizarea responsabilităților presupune organizarea locului de muncă, determinarea consecvenței executării sarcinilor, selectarea rechizitelor necesare, verificarea calității executării și ordinea la locul de muncă. Deseori părinții pun accent pe realizarea sarcinii de învățare, însă trebuie de început de la acțiuni mai simple, cum este realizarea ordinii la locul de muncă. Pe parcurs copilul se perfecționează, lui îi este dat un volum de lucru tot mai mare. Responsabilitatea duce la posibilități noi, iar posibilitățile noi cresc responsabilitatea.

5. Importanța rezultatului. Pentru fiecare abilitate dobândită copilul trebuie să fie recompensat. Recompensa poate fi diferită: medalie, certificat, diplomă. Toate rezultatele obținute trebuie plasate pe un „perete de onoare” în camera copilului.

6. Instruirea prin joc. Se folosesc câteva strategii. Acasă copilul se joacă de-a școala, de exemplu, îi imită pe profesori. Tot în joc poate fi introdus și comportamentul social și problemele de la matematică, textele literare, verbe, adjective, substantive, care nu sunt înțelese de către copil. De aceea se recomandă de găsit o poză sau un video, de pe acest manual și de jucat cu el indicații funcționale.

7. Consolidarea relațiilor cu cei apropiați. În realizarea temelor pentru acasă trebuie să respecte următoarele reguli: dispoziția bună al părintelui și a copilului; maturul este un exemplu de imitare; organizarea spațiului de învățare trebuie să fie conform cerințelor tuturor

membrilor familiei; organizarea pauzelor trebuie să fie dinamice; stimularea independenței și responsabilității; înțelegerea importanței rezultatului; folosirea ludoterapiei în timpul pregătirii lecțiilor.

În final menționăm următoarele: pandemia cu COVID-19 a introdus multe schimbări în toate domeniile inclusiv și în activitățile cu copiii cu TSA; organizarea instruirii la distanță pentru această categorie de copii este o adevărată provocare din cauza particularităților individual tipice a acestor copii; organizarea și realizarea instruirii la distanță cere posedarea competențelor psihopedagogice speciale nu numai din partea specialiștilor dar și a părinților; în majoritatea cazurilor toate activitățile la distanță stau pe umerele părinților de aceea părinții trebuie să fie susținut psihologic și din punct de vedere acordării asistenței psihopedagogice speciale copiilor lor; ar fi mai bine că unele neclarități să fie rezolvate în video conferințe cu supervisor de asemenea cu participarea terapeutului și părintelui; în literatura de specialitate menționăm puține elaborări privind metode de intervenție la distanță, aplicarea unor platforme special adaptate pentru copiii cu CES inclusiv celor cu TSA; este important: organizarea disciplinei emoționale a membrilor familiei; structurarea spațiului și timpului; succesiunea diferitor tipuri de activitate; realizarea diferitor tipuri de activitate împreună cu maturii.

BIBLIOGRAFIE

1. BENSON, S.S., DIMIAN, A.F., ELMQUIST, M., SIMACEK, J., MCCOMAS, J.J., SYMONS, F.J. Coaching parents to assess and treat selfinjurious behaviour via telehealth. *Journal of Intellectual Disability Research*, 2018, 62, 12, p. 1114—1123. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> (vizitat 15.04.2021)
2. COURTENAY, K., PERERA, B. COVID-19 and People with Intellectual Disability: impacts of a pandemic. *Irish Journal of Psychological Medicine*, 2020, p. 1—21. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/> (vizitat 12.04.2021)
3. FAGIOLINI, A., CUOMO, A., FRANK, E. COVID-19 diary from a psychiatry department in Italy. *The journal of Clinical Psychiatry*, 2020, 81, 3, p. 20. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> (vizitat 02.04.2021)
4. FERGUSON, J., CRAIG, E.A., DOUNAVI, K. Telehealth as a model for providing behaviour analytic interventions to individuals with autism spectrum disorder: A systematic review. *Journal of autism and developmental disorders*, 2019, 49, 2, 582—616. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> (vizitat 02.05.2021)
5. POLICY BRIEF: The Impact of COVID-19 on children: 15 April 2020 / United Nations. URL: <https://unsdg.un.org/resources/policy-brief-impact-covid-19-children>. <https://unsdg.un.org/> (vizitat 01.04.2021)
6. SLONE, N.C., REESE, R.J., MCCLELLAN, M.J. Telepsychology outcome research with children and adolescents: A review of the literature. *Psychological Services*, 2012, 9, 3, 272—292. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> (vizitat 02.04.2021)
7. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 — 11 March 2020. URL: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> (vizitat 12.03.2021).
8. БОГОРАД, П.Л., ЗАГУМЕННАЯ, О.В. В помощь учителям и родителям: рекомендации по выполнению домашних заданий. Когда? Где? В каком настроении? *Аутизм и нарушения в развитии*, 2015, 1, 33-37. ISSN: 1994-1617

9. БОГОРАД, П.Л., ЗАГУМЕННАЯ О.В. В помощь учителям и родителям: рекомендации по выполнению домашних заданий. Когда? Где? В каком настроении? *Аутизм и нарушения в развитии*, 2015, 2, с. 41-47. ISSN: 1994-1617
10. ГУСЕВА, Н.Ю., ПИСКАРЕВА, О.С. Применение дистанционных технологий в обучении детей с расстройствами аутистического спектра. *Аутизм и нарушение развития*, 2020, 2, с. 6-13. ISSN: 1994-1617
11. КОСТИН, И.А. Организация домашнего режима школьника с РАС в условиях дистанционного обучения. <https://ikp-rao.ru/distancionnoe-obuchenie-detej-s-ovz> (vizitat 05.04.2021)
12. КОСТИН, И.А. Совместное изучение художественных книг и кино как метод коррекционной работы с эмоциональной сферой при расстройствах аутистического спектра. *Клиническая и специальная психология*, 2017, 6, 3, с.104-115. ISSN: 2304-0394
13. ЛАВРЕНТЬЕВА, Н.Б., ЛИБЛИНГ, М.М. Создание «личного букваря» как метод коррекционно-развивающего обучения для детей с РАС. *Воспитание и обучения детей с нарушениями в развитии*, 2016, 3, с. 51-60. ISSN 0130-3074.
14. НИКОЛЬСКАЯ, О.С. Психологическая помощь ребенку с аутизмом в процессе совместного чтения. Альманах Института коррекционной педагогики, 2014. URL: <http://alldef.ru/ru/articles/almanah-20/psihologicheskaja-pomosch-rebenku-s-autizmom> (vizitat 30.04.2021)
15. Панцырь, С.Н, Шведовский, Е.Ф. Возможности и условия дистанционного консультирования, семей воспитывающих детей с расстройствами аутистического спектра. *Аутизм и нарушения в развитии*, 2020, 18, с. 14-20. ISSN: 1994-1617

PARAMETRI ȘI VALORI ALE TRANSDISCIPLINARITĂȚII ÎN EDUCAȚIE ȘI INSTRUIRE

PARAMETERS AND VALUES OF TRANSDISCIPLINARITY IN EDUCATION AND TRAINING

Ludmila Mokaň-Vozian, dr., conf. univ.,

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Ludmila Mokaň-Vozian, PhD, Associate Professor,

"Ion Creanga" SPU of Chisinau

<https://orcid.org/0000-0001-5350-4921>

CZU 378.03:001.2

Abstract

The contemporary education system actively supports the multilateral development of pupils/ students. In addition to the standard curriculum, educational institutions around the world offer its beneficiaries the opportunity to participate in transdisciplinary projects that help the pupil/ student to see the researched phenomena from the most unusual points of view, outside the framework of scientific disciplines.

Transdisciplinary projects have their beginnings not in a particular discipline, but come from a subject, a problem, a recreated situation or skills of the pupils / students that need to be developed. As a result, from a narrow range of problems within a discipline, one is traversed in an environment of everyday problems.

Key-words: transdisciplinarity, project, education, discipline, education system.

Termenul *transdisciplinaritate* a fost aplicat pentru prima dată de psihologul și filosoful Jean Piaget în anii '70 ai secolului trecut. Conceptul presupune modalitatea de a extinde viziunea asupra lumii științifice, care constă în studierea unui anumit fenomen în afara cadrului oricărei discipline științifice [4]. Or, se stabilește relația între diferite fapte, oameni,